actualului în faţa fiinţei adevărate, căderea de la faţa visului, neîncrederea că vei mai putea împlini ceea ce ai de făptuit, că vei mai putea atinge un anumit chip etern al fiinţei, neputinţa de a-ţi regăsi, în fond, chipul de om, sentimentul acesta de risipire în ceva „lumesc, prea lumesc", rămâne mobilul adevărat care generează, în asemenea clipe, sentimentul impulsiv al iminenţei acţiunii. (Chiar atunci când ia chipul pâinii.)

Aşa încât, şi această bântuire pragmatică a sufletului românesc vădeşte numai un „moment nespiritual", o alunecare din starea de plinătate, belşug şi har; ci nu o situaţie stabilă şi permanentă, o întorsătură pragmatică originară, asemănătoare aceleia a Apusului Extrem, unde această „deznădejde" care a generat pe *homo faber* pare a fi devenit, de câteva sute de ani, temeiul legii morale şi pâinea zilnică a sufletului omenesc.

O dovadă că e aşa, o constituie caracterul chinuit, desperat, de icnet, de convulsie, de crispaţie interioară, pe care îl au aceste întoarceri active ale spiritului românesc, ci nu de belşug interior, de regăsire de sine, de linişte şi de har, cum ar trebui să se înfăţişeze, dacă ar fi liniile lui fireşti de dezvoltare.